

המצפן הערכי לדורות

בפרשתנו אנו נפגשים במערכה הצבאית הראשונה בתנ"ך - מלחמת ארבעת המלכים כנגד החמישה. מלחמה עולמית זו התנהלה בשני פרקים: ראשיתה בעימות בין שני גושי המעצמות דאז. וסופה שהפך לעיקר עניינה של הפרשה, במערכה הצבאית שפתח בה אברהם, לאחר שהגיעה לאוזניו הבשורה ששבו את לוט בן אחיו.

היציאה למערכה: "מעשה אבות סימן לבנים"

לשלב השני של המלחמה, שבו נכנס אברהם אבינו לעובי הקורה, משמעות עמוקה הצופה פני הדורות כולם. יסוד זה מושרש בדבריו הידועים של הרמב"ן על הפסוק "וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאַרְצָה עַד מְקוֹם שְׁכָם" (יב, ו): "אומר לך כלל תבין אותו בכל הפרשיות הבאות בענין אברהם יצחק ויעקב, והוא ענין גדול הזכירוהו רבותינו בדרך קצרה ואמרו: 'כל מה שאירע לאבות סימן לבנים' (מדרש תנחומא בראשית ט), ולכן יאריכו הכתובים בסיפור המסעות וחפירות הבאות ושאר המקרים. ויחשוב החושב בהם, כאילו הם דברים מיותרים, אין בהם תועלת. וכולם באים ללמד על העתיד, כי כאשר יבוא המקרה לנביא משלושת האבות יתבונן ממנו הדבר הנגזר לבא לזרעו".

הידיעה בדבר השבי הובאה אל אברהם באלוני ממרא על ידי עוג "הַפְּלִיט". על אף שהיה שרוי בשלווה במרחק רב משדה הקרב, לא היסס אברהם אבינו לרגע. מששמע על צרת קרובו, הזעיק את חניכיו לידי ביתו באופן מהיר ויצא בזריזות לרדוף אחר צבא המלכים. על עומק יחסו ומסירותו מעיד הכתוב: "וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו". לוט לא היה אחיו של אברהם, אלא בנו של הרו, אחיו של אברהם. מדוע קראו הכתוב 'אחיו'? מבאר רבינו בחיי שהתורה משמיעה במילה 'אָחִיו', את גדלותו של אברהם, שהתעלם מהמריבה שהיתה ביניהם ובין רועיהם, והתייחס ללוט באחווה ובידידות, כביכול הוא אחיו ממש.

מסירות נפש ונאמנות להבטחה

ביציאתו לקרב נטל אברהם אבינו סיכון גדול, בהתייצבו מול צבאות מאומנים ורבי עוצמה שזה עתה הכניעו עמים וממלכות. למרות הסכנה הברורה והמוחשית, לא נרתע אברהם. גדלות זו בולטת במיוחד לנוכח העובדה שאך זמן קצר קודם לכן נאלץ להתרחק מלוט באמרו "הַפְּרֵד נָא מֵעָלַי", לאחר שזה בחר לפרוש מדרכו ולהתגורר בקרב אנשי סדום החוטאים, וכמאמר חז"ל: שאמר אי אפשי באברהם ולא באלוקיו. מה הניע אפוא את אברהם לסכן את נפשו למענו? הרמב"ם בספרו מורה הנבוכים (חלק ג, פרק נ) מבאר פן חינוכי מוסרי: "הודיענו איך חם לבבו על קרובו בעבור שגדל על אמונתו, ומסר נפשו לסכנת המלחמה כדי להצילו". עמד לנגד עיניו הציווי המוסרי לעמוד בדיבורו: בעת הפרידה הבטיח לו אברהם: "אִם הִשָּׁמַל וְאִימָנָה וְאִם הִיָּמִין וְאִשְׁמָאֵלָה", ופירש רש"י שהבטיח לו: "בכל אשר תשב לא אתרחק ממך ואעמוד לך למגן ולעזר, וסוף דבר הוצרך לו שנאמר 'וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו'..." אברהם ראה בהפרת הבטחה זו משום חילול השם, וחרף את נפשו כדי לקיים את מוצא פיו בנאמנות עילאית.

קידוש ה' ונקיות כפים מול מלך סדום

בסיום המלחמה יוצא מלך סדום לקראתו בהכרת תודה ומציע עסקה מפתה: השבויים יושבו לעירם, וכל הרכוש והשלל הרב יישאר בידי אברהם. אך אברהם בתגובה מרים ידו ונשבע: "הָרַמְתִּי יָדִי אֶל ה' אֵל עֶלְיוֹן

הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר ספרים. 052-9453811 | אתר [/https://shaalti.co.il](https://shaalti.co.il)

מעוניינים ברעיונות חינוכיים מפרשת השבוע? רוצים להיערך כראוי לשולחן שבת?

לחצו כאן <https://katzr.net/726ea6>, או שלחו את המילה 'רעיון' למייל office@shaalti.co.il

'תורתך שאלתי', הספרים שיעשירו את שולחן השבת שלכם, לפרטים <https://did.li/fyHCN>

קנה שמים וארץ. אם מחוט ועד שרוף נעל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשיתי את אברם". אברהם אסר על עצמו את השלל בשבועה, לאות שאין הוא תולה את עושרו בבשר ודם ובוודאי שאינו חפץ ליהנות מממונם של רשעים. בהרמת ידו הוכיח לעין שהקב"ה לבדו הוא מקור הברכה והחסד. **אברהם נתן למלך סדום את כל הרכוש, משום שרצה לשמש דוגמא אישית, שלא יחשבו שיצא למלחמה רק כדי לקבל את הרכוש שנפל בשבי, מעבר לסירובו להנות מממון של רשע.**

לצד מידת חסידותו האישית והקפדתו המחמירה, נהג אברהם ביושר ובצדק מול אנשי בריתו: "בלעדי, רק אשר אכלו הנערים וחלק האנשים אשר הלכו אתי, עגר אשכל וממרא, הם יקחו חלקם". כפי שמבאר החזקוני, את זכויות הלוחמים ומזונם לא קיפח, ואילו הוא עצמו נמנע מליהנות מן הביזה, וניזון מסעודתו של מלכי צדק.

אורחות מלחמה ומוסר התורה

ידוע שדרכה של תורה לקצר במקומות רבים. הלכות חמורות כהלכות שחיטה נלמדות מדיוק ממילה אחת: **"וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאֲנֶךָ" (דברים יב, כא), והלכות שבת בעיקר מהפסוק: "שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אֶל יָצָא אִישׁ מִמָּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי" (שמות טז, כט).** לעומת זאת, במלחמת המלכים מאריכה התורה בפרטי המסעות ובתיאור תנועת הצבאות.

אריכות זו באה ללמדנו לדורות על טוהר המידות וההנהגה הראויה גם בעת קרב. אברהם חינך את חניכיו שלא יוצאים למלחמה מתוך תאוות ניצחון או רצון בהשמדה, אלא מתוך הכרח גמור של הצלת נפשות. הלחימה נוהלה בדיוק ובריסון, מתוך חתירה להכרעה מהירה ולמיעוט פגיעה, תוך מניעת שפיכות דמים מיותרת. כך נחקק לדורות דיוקנו של איש החסד, שגם ברדתו לשדה הקרב, מנשבת בו רוח התורה וקדושתה. מלחמת אברהם במלכים אינה מאורע היסטורי חולף, אלא שורש נצחי להנהגת עם ישראל: **עמידה איתנה לצד אחים בעת צרה**, נאמנות מוחלטת לדיבור, ונקיות כפיים שאין בה שמץ של הנאה מממון שאינו כשר. **בכך הציב אברהם את המצפן המוסרי של עם ישראל, המאיר את דרכנו עד היום.**

הכתוב: הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר סדרת הספרים 'תורתך שאלתי' על התורה, רב המכר 'כי ישאלך' – על הגדה של פסח, 'מה שאלתך' – על מגילת אסתר. **לתגובות** – office@shaalti.co.il

מעוניינים ברעיונות יפים לפרשת לך לך, שיעשירו את שולחן השבת?

מוזמנים להיכנס לקישור <https://did.li/yUgDN>

מעוניינים ברעיונות חינוכיים מפרשת השבוע?

רוצים להיערך כראוי לשולחן שבת?

לחצו על הקישור <https://katzr.net/726ea6>

או שלחו את המילה 'רעיון' למייל office@shaalti.co.il

הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר ספרים. 052-9453811 | אתר <https://shaalti.co.il>

מעוניינים ברעיונות חינוכיים מפרשת השבוע? רוצים להיערך כראוי לשולחן שבת?

לחצו כאן <https://katzr.net/726ea6>, או שלחו את המילה 'רעיון' למייל office@shaalti.co.il

'תורתך שאלתי', הספרים שיעשירו את שולחן השבת שלכם, לפרטים <https://did.li/fyHCN>

